

عنوان : بالاترین حد حلم

موضوع : دو صفت اهل بیت در جامعه کبیره

مناسبت : شهادت امام هادی ع ۱۴۰۰

کانال منبر آسمانی @m_asemani

سخنرانی : ۳۲۱

آشنایی با امام هادی ع

ایام شهادت دهمین خورشید امامت و مشکلات هدایت، پیشوای راستین و بر حق شیعه، حضرت امام علی النقی الهادی ع را خدمت شما عاشقان آن حضرت تسلیت و تعزیت عرض می کنم.

امام هادی ع در نیمه ذی الحجه سال ۲۱۲ هجری در اطراف مدینه در محلی به نام «صریا» به دنیا آمد. پدرش امام جواد ع نام داشت و مادرش را سمانه یا سوسن نامیده اند که انسانی با فضیلت و با تقوا بود.

ایشان چهار پسر به نام های ابومحمد حسن، حسین، محمد و جعفر داشت. از میان آنها، وجود نازنین حسن ع پس از امام هادی ع به امامت رسید، دو فرزند دیگر ایشان یعنی حسین و محمد در زمان حیات حضرت از دنیا رفتند. جعفر نیز بعد از وفات برادرش امام حسن عسکری ع ادعای امامت کرد و به «جعفر کذاب» شهرت یافت. هم چنین یک دختر از آن حضرت بر جای ماند که در تاریخ نامش عایشه یا علیه ذکر شده است.^۱

سه اثر ارزشمند امام هادی ع

سه اثر ارزشمند از امام هادی ع برای شیعه به یادگار مانده است که عبارتند از: زیارت غدیریه، زیارت نامه امیرالمومنین ع و زیارت جامعه کبیره که مهم ترین و ارزشمندترین اثر این امام

^۱ شیخ مفید، الارشاد، ج ۲، ص ۲۸۵.

سید محسن امین، سیره معصومان، ترجمه علی حجتی کرمانی، ج ۵، ص ۲۳۳.

همام است که به تبیین جایگاه و مقام ائمه معصومین ع پرداخته است.

این زیارت نامه در واقع یک دوره کامل امام شناسی است که مفاهیم بسیار با ارزشی در آن نهفته است که با مطالعه آن شناخت بیشتری نسبت به جایگاه معصومین ع مخصوصاً امیرالمومنین ع پیدا خواهیم کرد.

درفرازی از این زیارت به معصومین س می گوئیم:

خُزَّانَ الْعِلْمِ^۲

شما معصومین خزانه داران دانش هستید.

^۲ خُزَّانَ : جمع «خازن» ، به معنای نگهبان ، خزانه دار ، کلیددار

دو معنای خُزَّانَ الْعِلْمِ

۱. کلید داران غیب

به این معنا که ائمه ع کلید داران دانش غیب هستند یعنی هر گاه بخواهند مثل کلید دار کعبه که هر وقت اراده کند وارد کعبه می شود ائمه ع نیز هر وقت اراده کنند از غیب آگاه می شوند و طبق روایات درب ورود به تمام علوم امیرالمومنین علی ع است.

رسول خدا ص فرمودند:

أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلِيٌّ أَبُهَا، فَمَنْ أَرَادَ الْعِلْمَ فَلْيَأْتِ الْبَابَ ۳.

من شهر دانشم و علی، دروازه آن است. آن که دانش می خواهد، باید از این دروازه وارد شود.

۲. کلید دار قرآن

یعنی هیچ یک از آیات این کتاب برای اهل بیت ع قفل نیست
کلید همه آیات را دارند اما بسیاری از آیات برای ما قفل هستند
فهم دقیقی از آنها نداریم.

امام باقر ع می فرمایند:

مَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ أَنْ يَدَّعِيَ أَنَّ عِنْدَهُ جَمِيعَ الْقُرْآنِ كُلِّهِ ظَاهِرَهُ
وَبَاطِنَهُ غَيْرُ الْأَوْصِيَاءِ.^۴

هیچ کس نمی تواند ادعا بکند که اشراف دارد بر تمام قرآن
ظاهر و باطن مگر اولیا و اوصیا.

انتهای حلم

فراز دیگر زیارت جامعه کبیره می خوانیم:

وَمُنْتَهَى الْحِلْمِ

^۴ الکافی: ۱ / ۲۲۸ / ۲، بصائر الدرجات: ۱۹۳ / ۱ کلاهما عن جابر

شما معصومین در بالاترین افق حلم قرار دارید.

منتهی یعنی درجه‌ی نهایی و آخرین مرتبه‌ی هر چیزی.

حلم یعنی بردباری و تحمل ناملایمات. کسی که ناملایمتی از طرف فردی در زندگیش ببیند در عین این که می‌توان انتقام بگیرد و مقابله به مثل کند اما پرهیزد در این مورد شخص حلم بکار برده است. اهل بیت ع آخرین مرتبه از حلم را دارا بودن آن چنان که بالاتر از آن تصور نمی‌شود. ممکن است کسی به یک فرد عادی اهانتی کند و او را دشنام بدهد یا سیلی به صورت او بزند و او در عین داشتن قدرت انتقام، از خود بردباری نشان دهد و او را عفو کند. البته این حلم است؛ اما از آن بالاتر این است که فرد عادی پستی، به یک شخصیت بزرگی که دارای موقعیت عظیم اجتماعی و صاحب اقتدار است، اهانت کند و او در عین داشتن قدرت انتقام، هیچ گونه

عکس‌العملی از خود نشان ندهد و اهانت او را نادیده بگیرد.
این مرتبه‌ی «اعلای حلم» است.

از این مرتبه هم بالاتر این که آدمی اصلاً حیاتش و زنده بودن و
نفس کشیدنش بسته به اراده و مشیت شخص دیگری است؛ به
گونه‌ای که اگر او اراده و اشاره کند این آدم به دیار عدم
رهسپار خواهد گشت. حال اگر این آدم به آن شخص عظیم
اهانت کند و او تحمل کند و کمترین صدمه‌ای به او نزند، این
نهایت درجه‌ی حلم و بردباری و منتهی‌الحلم است.

احلم الناس

حلیم از اوصاف فعلی خداوند است و امیرالمومنین ع مظهر تام
و تمام حلم الهی است.

رسول خدا ص فرمودند:

عَلَىٰ أَشْجَعِ النَّاسِ قَلْبًا وَأَحْلَمِ النَّاسِ حِلْمًا^۵

علی شجاع‌ترین و بردبارترین مردم است.

قرآن در سوره مبارکه شوری آیه ۳۷ می‌فرماید:

وَ الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ.

متقین کسانی هستند که از گناهان بزرگ و اعمال زشت

اجتناب می‌ورزند، و هنگامی که خشمگین شوند عفو می‌کنند.

در روایتی دیگر رسول خدا ص درباره امیرالمومنین ع می

فرمایند:

يَا عَلِيُّ أَنْتَ أَفْضَلُ أُمَّتِي فَضْلًا، وَأَقْدَمُهُمْ سِلْمًا، وَأَكْثَرُهُمْ عِلْمًا،
وَأَوْفَرُهُمْ حِلْمًا وَأَشْجَعُهُمْ قَلْبًا^۶

^۵ مناقب آل ابی طالب، ۲، ص ۳۵.

^۶ صدوق در کتاب امالی، ص ۲۹

ای علی! تو برترین امت من هستی در فضیلت، و جلودارترین آنها در اسلام، و بیشترین آنها در علم، و وافرترین آنها در حلم و شجاعت‌ترین آنها در دل.

ناسزا به قبر غلام علی ع

نقل شده است روزی شخصی در محضر آن حضرت به قبر غلام آن بزرگوار ناسزا گفت. قبر می خواست پاسخ او را بدهد. امیرمومنان علی ع قبر را صدا زد و فرمود:

ای قبر، آرام باش. دشنام دهنده خود را از روی بی‌اعتنایی رها کن، تا پروردگار را خشنود و شیطان را خشمگین و دشمنت را عقوبت کنی (زیرا عقوبتی برای او بدتر از بی‌اعتنایی نیست). سوگند به خدایی که دانه را شکافت و انسان‌ها را آفرید، مومن به هیچ چیزی مثل حلم، پروردگارش راضی نمی‌کند، و هیچ چیزی شیطان را مثل خویشتن‌داری و تحمل،

ناراحت نمی نماید. احمق و نادان نیز به چیزی مانند سکوت، کيفر نمی بيند.^۷

سعی بر حلم داشتن

^۸ ما هر چقدر در زندگی خود از این فضیلت اخلاقی برخوردار باشیم بسیاری از کینه ها، نزاع ها، اختلافات در جامعه حل می شود، برخی اوقات شخصی بخاطر نداشتن حلم کاری را انجام داده است که یک عمر برای او پشیمانی آورده است.

اگر سوال شود چگونه این فضیلت اخلاقی را در خود زیاد کنیم بهترین روش عمل به روایات امیرالمومنین ع است ایشان می فرمایند:

^۷ الأمالی للمفید: ۲/۱۱۸

^۸ رفتارسازی

إِنْ لَمْ تَكُنْ حَلِيمًا فَتَحَلَّمْ فَإِنَّهُ قَلَّ مَنْ تَشَبَهَ بِقَوْمٍ إِلَّا أَوْشَكَ أَنْ
يَكُونَ مِنْهُمْ.^۹

اگر بردبار نیستی خود را بردبار جلوه ده، زیرا کمتر کسی است
که خود را شبیه گروهی کند و به زودی یکی از آنان نشود.

^۹ نهج البلاغه (صبحی صالح) ص ۵۰۶، حکمت ۲۰۷